

Riera del Merlès

Sant Jaume de Frontanyà

Ubicació

Comarca:	Berguedà
Lloc/Adreça:	Al costat Sud Est del terme municipal de Sant Jaume de Frontanyà, termejant amb el Ripollès.
Emplaçament	Neix entre el Rec de Tubau i el Rec de Llentes i segueix la vall fins a confluïr amb el Llobregat al terme municipal de Puig-Reig.

Coordenades:

Latitud:	42.17674
Longitud:	2.0586
UTM Est (X):	422251
UTM Nord (Y):	4669829

Classificació

Número de fitxa	08216 - 107
Àmbit:	Patrimoni natural
Tipologia	Zona d'interès
Estat de conservació	Bo
Protecció	Legal
Tipus de protecció:	Xarxa natura 2000
Observacions protecció:	PEIN. MER 82. Riera de Merlès.
Data aprovació:	dt., 05/09/2006 - 12:00
Accés	Restringit
Ús actual:	Científic/Lúdic/Cultural
Titularitat	Privada
Titular:	Diversos propietaris.
Fitxes associades:	
Molí de Baix o Molinot	
Molí de Dalt o de Tubau	
Autoria de la fitxa	Lluïsa Vilalta Pérez
Data de registre de la fitxa:	dt., 17/05/2022 - 12:19

Descripció

La Riera del Merlès neix al terme de Sant Jaume de Frontanyà i té una trajectòria inicial de nord a sud, creuant o delimitant els termes municipals de Sant Jaume, les Lloses, Borredà, la Quar, Sagàs i Lluçà fins a Santa Maria de Merlès, on agafa una trajectòria de nord-est a sud-oest fins afluïr al Llobregat a mig camí entre Puig-reig i Navàs alhora delimitant els termes municipals de Sagàs, Navàs i Puig-reig. La Riera de Merlès forma diversos espais d'interès paisatgístic com gorgs i goles, ja que bona part del seu curs transcorre entre grans formacions rocoses.

El naixement de la Riera del Merlès té lloc entre el Rec de Tubau i el Rec de Llentes, els que amb el Rec de Corrubí (aquests dos darrers al terme municipal de Les Llosses) formen el Rec de la Riba, que marca el límit oriental del municipi. Quan aquest rep les aigües de la Riera de Llimós (ja en terme de Les Llosses) forma la Riera del Merlès, el que a la vegada serà un dels afluents més importants del Llobregat en la seva llera esquerra. Al seu torn, la Riera del Molí també tributa a la Riera del Merlès, a l'est del municipi, ja al terme municipal de Les Llosses.

La riera gaudeix d'una gran quantitat d'aigua, però l'abús de cabal per al consum humà a l'estiu i la introducció d'espècies no autòctones ha posat en perill la conservació d'espècies com el cranc de riu, substituït en molts punts pel cranc americà, o les bagres i els barbs, ocupats pel percasol o el black-bass.

Depenent del seu transcurs en el terreny, l'orientació i la proximitat a l'aigua, a la vall del Merlès hi ha una gran biodiversitat de boscos i espècies. Al curs superior s'hi troben boscos eurosiberians, amb predomini de pi roig, avellaners i alguna fageda. Al curs baix s'hi troba un bosc mediterrani, amb predomini de pi blanc, roures i alzines. Mentre que vora la riera es troba l'anomenat bosc de ribera on s'hi troben espècies d'arbres de grans dimensions, com freixes, oms, gatells o salzes.

Observacions:

La vall de la riera de Merlès està considerada com a Espai Protegit d'Interès Natural.

Les fotografies corresponen al pas de la Riera del Merlès per la finca del Prat.

Història

Des del s. X va ser coneguda amb el nom d' "Azest" o "Addest" i era el límit fronterer entre el comtat de Berga i el d'Osona, així com entre el bisbat d'Urgell i el de Vic. A la vall de la riera de Merlès hi ha indicis d'assentaments humans des d'època prehistòrica, però es va despoblar arran de la desfeta de la societat hipanogoda i de les incursions sarraïnes a la zona. A partir del s. VIII es va repoblar per a consolidar la població al darrer terç del s. IX, en època de Guifré el Pelós, quan pagesos i ramaders de tot Catalunya, i especialment de la Cerdanya, ocupen les terres de la Catalunya central tot passant per la riera del Merlès.

La Riera del Merlès va ser un eix de desenvolupament i comunicacions entre les terres altes i la plana molt important. En torn de l'any 1000 a la llera de la riera s'hi establiren molins de gra, que a partir de la

construcció de rescloses obtenien suficient força hidràulica per moldre el gra en unes gran moles. Al s. XII se'n bastiren de nous, de nova planta o aprofitant els antics, la majoria dels quals es van utilitzar fins a finals de s. XIX o començaments del s. XX (AYMAMÍ 2011).

Tot i que actualment no queda cap molí en funcionament, sí que se'n preserven alguns edificis, així com les restes dels antics emplaçaments de molins i rescloses al llarg del curs de la riera. Per altra banda, el camí que obre la riera entre les planes del Lluçanès i la muntanya va ser utilitzat per a la transhumància.

Bibliografia

GORDI I SERRAT, J. (1998) *La Vall de Merlès*. Barcelona: Abadia de Montserrat, 1998

VINYETA, R. (1978) *Sant Jaume de Frontanyà i l'alta vall del riu Merlès*. Torelló: Celblau, 1978.

AYMAMÍ, G.(2011) "Els molins hidràulics de la riera del Merlès" a l'Erol nº 108, Àmbit de Recerques del Berguedà, Berg

